

Torfowiska bałtyckie w Nadleśnictwie Gościno

Położone w strefie przymorskiej, dwa dobrze zachowane torfowiska wysokie typu bałtyckiego (Warnie Bagno i Stramniczka) charakteryzują się licznym występowaniem rośliny chronionej - wrzośca bagiennego.

Warnie Bagno (rezerwa od 1984 r., powiększony w 2005 r.)

Jedno z największych na Pomorzu torfowisk bałtyckich, o pow. ok. 500 ha, położone jest 16 km na zachód od Koszalina. Kilkusethektarowa mozaika zarastających potorfii i borów bagiennych to jedno z najdzikszych miejsc w tej części województwa. Najciekawsze fragmenty Warniego Bagna, to zachowane i nietknięte eksploatacją fragmenty kopuły dawnego torfowiska wysokiego. Porasta je luźny drzewostan sosnowy, pod którym zachowały się pozostałości zwartych mszarów z wrzoścem bagiennym, jakie jeszcze do niedawna tu dominowały. Jest szansa je ocalić, bo w najbliższym czasie przeprowadzone zostaną potrzebne zabiegi czynnej ochrony - usunięcie zarastającej mszary sosny. Większa część Warniego Bagna było dawniej przedmiotem eksploatacji torfu. Dominującym elementem jego krajobrazu są dziś rozległe potorfie w różnych stadiach regeneracji. Zwykle zarastają je zwarte, torfowcowe mszary dywanowe. Gdzieś jednak zachowało się jeszcze lustro otwartej wody. Grzędy między potorfiami porasta bór bagienny. O niezwykłości tego obiektu decyduje jednak rozległość krajobrazu potorfii i borów - można wśród nich wędrować godzinami, odnajdując coraz to nowe zakątki.

Największą florystyczną osobliwość Warniego Bagna to masowe występowanie wrzośca bagiennego. Choć w strefie przymorskiej miejsca porośnięte wrzoścem są stosunkowo pospolite, Warnie Bagno należy do największych i lepiej zachowanych stanowisk tego gatunku. Wrzosec masowo rośnie na kopule torfowiska, a pojedynczo jest rozproszony i w innych miejscach, na skrajach grzęd między potorfiami. Warnie Bagno w 2005 r. zostało zaproponowane do sieci Natura 2000.

Stramniczka

Torfowisko o pow. blisko 100 ha, położone 5 km od morza, (6 km na S-E. od Kołobrzegu) tuż przy linii kolejowej z Kołobrzegu do Poznania. Niewielki śródpolny fragment lasu kryje w swym wnętrzu kompleks zarastających wyrobisk po eksploatacji torfu. Wyrobiska w różnym stopniu zarastania i oddzielające je groble tworzą dziką, miejscami trudno dostępną mozaikę oczek wodnych, otwartych mszarów torfowcowych, zarośli oraz płatów brzeziny i borów bagiennych. Pamiątką dawniejszego, naturalnego stanu torfowiska są pozostałości imponującej, na kilka metrów wyniesionej kopuły torfowej, która zachowała się w północnej części obiektu. Tutaj, zarówno na kopule torfowiska, jak i na mszarach jakie powstały w zarastających potorfach, znajdziemy obfite populacje wrzośca bagiennego. Projektowane jest uznanie torfowiska za rezerwat przyrody. Planuje się też przyłączenie go do pobliskiego obszaru Natura 2000 "Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski".

Warnie Bagno

Wydano w ramach projektu "Ochrona wysokich torfowisk bałtyckich na Pomorzu"

TORFOWISKA BAŁTYCKIE - SKARBY POMORSKIEJ PRZYRODY

Wzrostec bagienny

Welnianeczka darniowa

Co to są

torfowiska bałtyckie?

Torfowiska wysokie typu bałtyckiego stanowią odrębny, regionalny podrodzaj torfowisk wysokich. Są to klasyczne torfowiska zasilane przez wody opadowe, uzależnione od wilgotnego i stosunkowo chłodnego klimatu. Pod względem ekologicznym należą one do torfowisk skrajnie oligotroficznych i kwaśnych, co powoduje, że występująca na nich roślinność wybitnie różni się od roślinności wszystkich innych ekosystemów. Równocześnie roślinność ta wykazuje pewne regionalne zróżnicowanie, wynikające z geobotanicznych różnic w obrębie obszaru, na jakim występują. W Polsce torfowiska bałtyckie mają z reguły powierzchnię 100 - 200 ha, natomiast w regionach o bardziej sprzyjającym klimacie nierzadko powyżej 10 000 ha. Mają one charakterystyczną, kopułową sylwetkę złoża, która w górnej części zbudowana jest niemal z jednorodnego grubego pokładu torfu. Główny obszar ich występowania obejmuje przymorskie regiony Europy Środkowej oraz wokółbałtycką strefę Skandynawii. Południowa granica zwartego zasięgu torfowisk bałtyckich przebiega przez północną Polskę. W Polsce z pierwotnej liczby ok. 80 torfowisk bałtyckich, położonych głównie na Pomorzu, do dzisiaj w dobrym stanie przetrwało niespełna 30.

Dlaczego chronimy torfowiska bałtyckie?

Torfowiska bałtyckie to jedne z nielicznych ekosystemów, które noszą znamiona naturalnych a niekiedy pierwotnych ekosystemów. Z tego powodu stanowią ostoję rzadkich, zagrożonych i chronionych gatunków. Gatunki te, w toku milionów lat ewolucji, przystosowały się do życia w specyficznych warunkach; np. torfowce, które magazynują kilkadziesiąt razy więcej wody niż same ważą. Gatunkami posiadającymi szczególnie adaptacje są też roślinki uzupełniające niedobór azotu "pożerany" owadami. Jednak torfowiska bałtyckie to nie tylko niezliczone atrakcje dla przyrodników. Wspólnie z pozostałymi torfowiskami korzystnie kształtują bilans wodny całego kraju poprzez wchłanianie "nadmiaru" wody i jej powolnemu oddawaniu w okresie suszy. Specyficzne właściwości torfu przyczyniają się do podnoszenia poziomu wód gruntowych w sąsiedztwie torfowisk. W złożach torfu zapisane zostały zmiany klimatyczne, historia przemian roślinności, a niejednokrotnie też ślady kultury materialnej człowieka.

Co im zagraża?

Największym zagrożeniem jest ich eksploatacja oraz odwodnienie. Eksploatacja bezpowrotnie niszczy cały ekosystem, nieprzerwanie funkcjonujący od kilku tysięcy lat! Odwodnienia prowadzą do ustępowania gatunków wysoce wyspecjalizowanych (ich wyjątkowe cechy adaptacyjne nie pozwalają im przetrwać w zmienionym środowisku) oraz zarastania drzewami i krzewami. W warunkach zacinienia i systematycznego pogarszania się stosunków wodnych (drzewa w procesie transpiracji dodatkowo osuszają torfowisko) giną typowe gatunki roślin a nawet całe ich zbiorowiska.

Zastawka na Bagnie Ciemno

Jak chronimy

torfowiska bałtyckie?

Historia rozwoju torfowisk bałtyckich, trwająca kilka tysięcy lat oraz stan zachowania powinien wykluczyć wszelką możliwość ich eksploatacji. Aby przetrwały musimy powstrzymać odpływ wód budując proste przetamowania, niekiedy likwidować rowy odwadniające, hamować sukcesję drzew wywołaną działalnością człowieka, wreszcie obejmować je ochroną prawną. Monitoring, badania, obserwacje i eksperymenty - to również działania prowadzące do poznania skutecznych metod ich ochrony.

Torfowiska bałtyckie znalazły się wśród siedlisk przyrodniczych uznanych za ważne dla dziedzictwa przyrodniczego Europy. Dlatego też zostają włączane do europejskiej sieci obszarów Natura 2000 chroniących gatunki roślin i zwierząt oraz typy ekosystemów ginące w całej Europie. Gospodarka człowieka na tych obszarach musi być prowadzona ze szczególną troską, tak by zapewnić im przetrwanie. Natura 2000 chroni europejskie dziedzictwo przyrodnicze - także dla Ciebie i dla przyszłych pokoleń. Wszystkie zachowane polskie torfowiska bałtyckie zostały, lub wkrótce zostaną włączone do tej sieci.

